

BALKAN

15. septembar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

PRAVO NA SAMOODBRANU NIJE APSOLUTNO

Pretno veće Tribunala u Hagu je 2. septembra 2004. Slobodanu Miloševiću dodelilo branioce zbog njegovog lošeg zdravstvenog stanja. Donošenje te odluke praćeno je oštro raspravom između onih koji veruju da su njom prekršena Miloševićeva osnovna prava i onih koji smatraju da je već bilo krajnje vreme da Sud Miloševiću dodeli advokate i na taj način ga spreći da sudnicu koristi kao političku platformu.

Rasprava o ovom kompleksnom pitanju uspostavljanja ravnoteže između poštovanja prava optuženog i interesa pravde jako je zanimljiva i verovatno će nadživeti i suđenje Miloševiću i sam Međunarodni sud. To je slučaj i sa mnogim drugim raspravama o delikatnim pravnim pitanjima koje su potaknute odlukama i presudama ove prilično jedinstvene pravosudne institucije.

Ali, osvrnimo se ipak na činjenice.

Međunarodni sud je osnovan sa ciljem da se pred lice pravde dovedu osobe za koje se dokaže da su najodgovornije za teške zločine počinjene u bivšoj SFRJ od 1991. Na taj način, Sud bi zadovoljio pravdu za žrtve tih strašnih zločina. Slobodan Milošević je jedan od 149 pojedinaca protiv kojih je Međunarodni sud podigao optužnicu. On je jedan od 103 optužena koji su se do sada pojavili pred Tribunalom i jedan od dvojice koji su odlučili da se pred Sudom brane sami.

Prilikom donošenja odluke o tome da se optuženom dozvoli da koristi svoje pravo da zastupa sam sebe, sudije su to pitanje razmotrile iz svih uglova. Tužilaštvo, "amici curiae" i sam optuženi izneli su svoja mišljenja u vezi sa tim. Pretno veće je u aprilu 2003. donelo odluku u kojoj je jasno navelo da, iako nije smatralo neophodnim da se u tom trenutku Miloševiću dodeli advokat odbrane, pravo optuženog da se sam brani nije apsolutno. Veće je navelo i to da pravilo 80 Pravidnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda dozvoljava Veću da optuženog udalji iz sudnice i nastavi suđenje u njegovom odsustvu ukoliko optuženi nastavi da ometa postupak nakon upozorenja da takvo ponašanje može dovesti do njegovog udaljavanja iz sudnice. U takvoj situaciji bilo bi naravno nemoguće da se optuženi brani sam. Veće je takođe navelo da zadržava pravo da svoje stajalište promeni ukoliko to bude neophodno i upravo to je i učinilo početkom septembra – svoju odluku je promenilo usled sve lošijeg zdravstvenog stanja optuženog.

U usmenoj odluci Veća, sudija Robinson je objasnio da je "ključna obaveza Pretnog veća da obezbedi pravično i ekspeditivno vođenje suđenja. Pretno veće je, na osnovu lekarskih izveštaja, izrazilo zabrinutost da postoji stvarna opasnost da suđenje može potrajati nerazumno dugo ili, što je još gore, da se neće ni završiti ukoliko optuženi i dalje nastavi da zastupa samog sebe bez pomoći advokata. Ukoliko se imenuje branilac, mogu

se pronaći mere koje će osigurati da se suđenje nastavi na način koji će biti pravičan i ekspeditivan."

Nakon što su imenovani advokati odbrane, sudije su pozvale Miloševića da saraduje sa njima, pa i da ispituje svoje svedoke. Do sada, ovakvi uslovi nisu ponuđeni nijednom drugom optuženom, što pokazuje da sudije ulažu poseban napor kako bi Slobodanu Miloševiću osigurali pravično i ekspeditivno suđenje.

Međutim, optuženi i dalje odbija da prihvati ovakve uslove i još više otežava sudijama obavljanje ovog veoma složenog zadatka održavanja ravnoteže između prava optuženog i interesa pravde.

Sudija Robinson je prošle nedelje tu situaciju ukratko opisao sledećim rečima:

"Nemoguće je preglasiti spremnost Pretresnog veća da usvoji fleksibilan pristup izvođenju dokaza odbrane kako bi osiguralo da se razmotre sva relevantna pitanja koja optuženi želi da istraži. S tim ciljem, Veće je u brojnim prilikama kazalo da će razmotriti mogućnost da optuženom dozvoli da ispituje i dodatno ispituje svedoke nakon što ih ispituje i dodatno ispituje dodeljeni branioci. Oni su nastojali da sa optuženim razgovaraju o njegovoj odbrani, ali on je do sada odbijao da se uključi u bilo kakvu diskusiju. Veće ohrabruje sve svedoke sa spiska koji je optuženi sastavio da se stave na raspolaganje braniocima i Veću kako bi se osiguralo da odbrana bude u potpunosti zastupljena. Ukoliko propust optuženog da saraduje sa advokatima dovede do toga da dokazi koji su relevantni za njegov predmet ne budu izneseni pred Pretresno veće, u tom slučaju *on mora snositi odgovornost za to...* Ako optuženi ne iskoristi priliku da učestvuje u iznošenju dokaza odbrane, suđenje će se ipak nastaviti i niko ne može reći da je nepravedno".

Na kraju krajeva, svi mi snosimo posledice za sopstvene postupke.

Outreach Programme

outreach@icty.org